

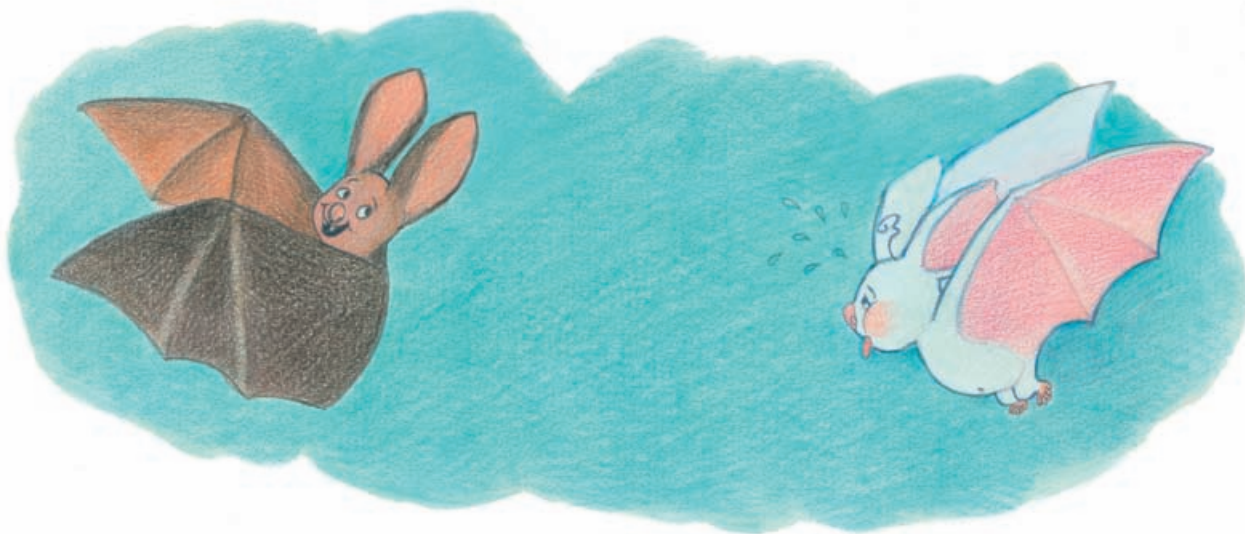
Alenka Klopčič

Netopirja in kaziškovačka

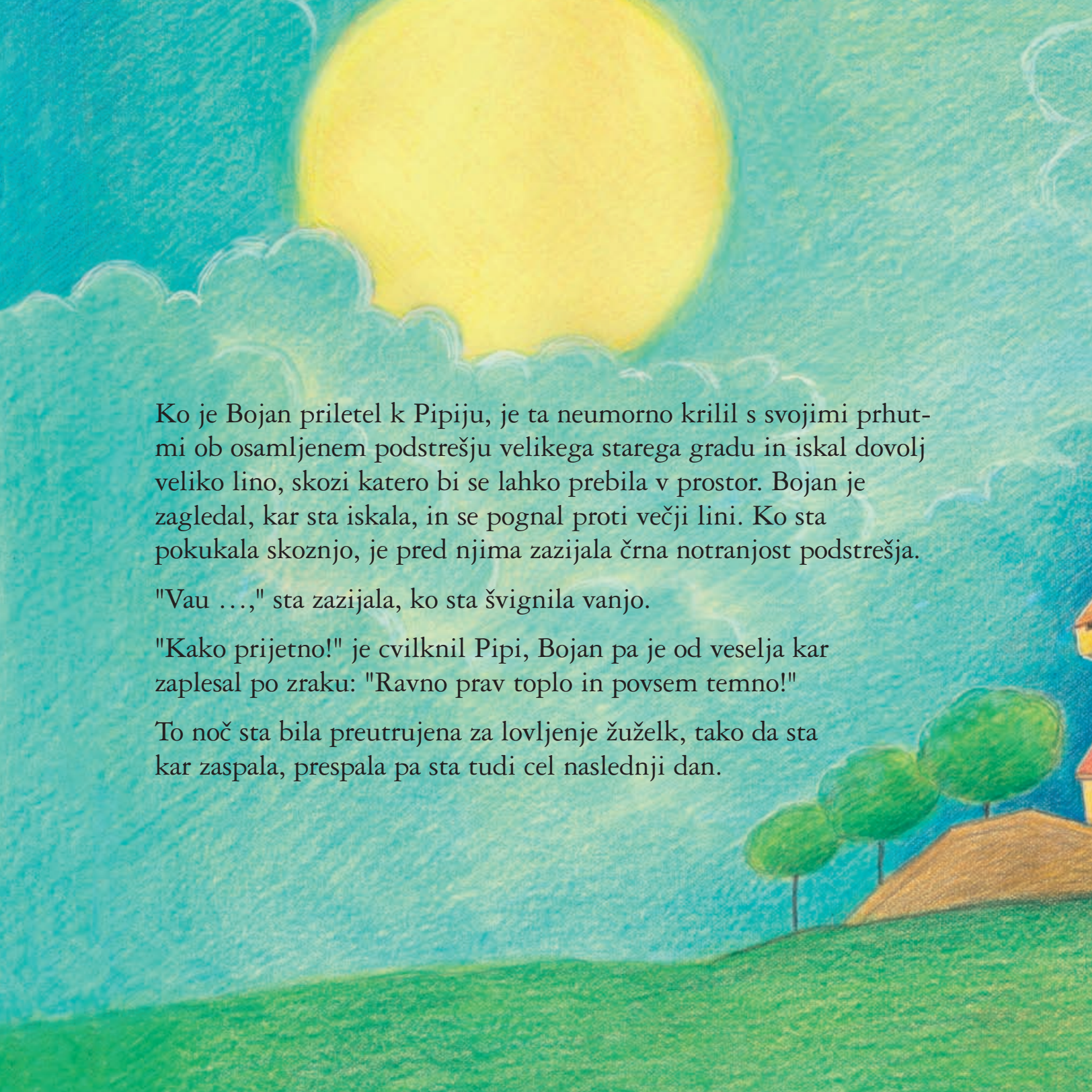
ilustrirala
Marta Bartolj

"Našel sem, Bojan, pridi!" je zacvilil netopir Pipi svojemu albinskemu in malce močnejšemu prijatelju Bojanu, ko je po nekaj urah iskanja vendarle našel primerno podstrešje za pomladno-poletno nastanitev dveh netopirjev.

"O, super!" je bil vesel Bojan, ki je letel daleč za prijateljem Pipijem. Ker je bil malce močnejše postavice kot Pipi, se je še malo hitreje utrudil, ko sta iskala svoje novo bivališče, kjer bosta prebila pomlad in poletje. Prezimila sta namreč v bližnji jami kot vsako zimo doslej.

Ko je Bojan priletel k Pipiju, je ta neumorno krilil s svojimi prhutmi ob osamljenem podstrešju velikega starega gradu in iskal dovolj veliko lino, skozi katero bi se lahko prebila v prostor. Bojan je zagledal, kar sta iskala, in se pognal proti večji lini. Ko sta pokukala skoznjo, je pred njima zazijala črna notranjost podstrešja.

"Vau ...," sta zazijala, ko sta švignila vanjo.

"Kako prijetno!" je cvilknil Pipi, Bojan pa je od veselja kar zaplesal po zraku: "Ravno prav toplo in povsem temno!"

To noč sta bila preutrujena za lovljenje žuželk, tako da sta kar zaspala, prespala pa sta tudi cel naslednji dan.

Pipija in Bojana je naslednjega večera zbudil glasno kruljajoči želodček, ki ju vselej požene v nočni lov.

"Dober večer, prijatelj!" je Pipi pozdravil Bojana, ko si je ta še mel očke.

"Čer, 'čer," mu je veselo odzdravil albinski netopir in se pobožal po trebuščku: "Tako sem lačen, da sploh ne zdržim več doma. Pojdiva!" je planil skozi lino, ki je vodila na prosto, Pipi pa je poletel takoj za njim.

"Kako lepo je! Poglej!" je Pipi pokazal Bojanu, ki se je v temi kar malce bleščal s svojim belim kožuščkom in kožo, skupinico kresnic, ki so se lovile nad bližnjim travnikom.

"Pa res!" je zacvilil Bojan in poletel proti njim. Zaradi neizmerne lakote je pozabil, da mora v lov pritlehno, saj vedno, ko prileti med mušice ali kresnice preveč podivjano, se te hipoma razbežijo in jima s prijateljem ostane bore malo plena.

"Ne, Bojan!" je zacvilil za njim Pipi, a bilo je prepozno. Še preden se je Bojan uspel dodobra približati kresnicam, so se te panično razbežale, netopirja pa sta se znašla v popolni temi sredi travnika. Zdelo se je, da se jima je še luna skrila.

"No, zdaj pa imava," je bil razočaran Pipi.

"Oprosti," je sklonil glavico Bojan. "Tako lačen sem, da sploh nisem razmišljal ..."

"Mmm ... Slišiš to*?" je sedaj postal pozoren Pipi. Vedel je, da je prijatelju hudo, ker ju je njegov lačni želodček stal večerje, ampak vedel je tudi, da sta se še vedno znašla, tako da se bosta tudi tokrat!

* Netopirji lovijo z zvokom.

"Em? Kaj?" je zasukal svoj gobček proti tlom tudi Bojan.

"Hrošči ...," je zašepetal Pipi, kot bi se bal, da bodo pobegnili tudi ti.

"Pa res ...," je sedaj zašepetal tudi Bojan, ki je končno ujel žuželčji zvok.

Ko sta sledila zvoku, sta kaj hitro prispela do množice žužkov v bližini. Tokrat je lov uspel!

Nad visokim travjem, je bilo slišati samo še "mjam ..., mjam ...", netopirja pa sploh nista vedela, da je vanju uperjen nočni daljnogled nadebudne mlade raziskovalke ...

Ko sta se proti jutru utrujena netopirja vračala proti domu, sta videla, da okoli "njunega" gradu teka neka oseba. Nista še vedela, da je to raziskovalka Lena, ki je mladima netopirjema sledila in si pridno zapisovala njuno vedenje, že odkar sta bila mladička.

"Hej, kaj pa je to?" se je vznemiril Bojan. Na drugi strani gradu, prav tam, kjer je bil vhod v "njuno" podstrešje, je namreč skupinica ljudi postavljala ulične svetilke.

Bilo je tik pred sončnim vzhodom in delavci so se odločili, da bodo svetilke preizkusili šele zvečer, ko bo padel mrak. Osvetljevale naj bi bližnjo stezico, po kateri je le redko kdo hodil; prej so se na njej znašle živalice ...

"Pa saj svetilke tu sploh niso potrebne! Gospod, počakajte ...," sta mlada netopirja še zaslišala drobni, a odločni glas mlade raziskovalke, ki je klicala za delavci, ko so ti ravno speljali s svojim delavskim vozilom, potem pa sta potonila v globok spanec.

***

"Ugasni to!" sta cvilila netopirja, ko je veliko prej, preden je bil zares čas za nočni lov, skozi njuno lino na prej črnem podstrešju posvetila močna svetloba iz novo postavljene svetilke.

"Bojan, beži!" je zavpil Pipi in potisnil svojega albinskega prijatelja v najbolj teman kot podstrešja, sam pa si je pokrnil očke pred neverjetno močno svetlobo.

"Kaj bova zdaj, kolega?" je bil zaskrbljen Bojan. Srček mu je divje poskakoval, skrbelo pa ga je tudi za prijatelja.

"Čim prej morava od tu!" je bil iz sebe Pipi in Bojan mu je takoj pokimal.

"Greva na *tri, štiri, zdaj?*" je vprašal albinski netopir, Pipi pa je že ob tem, ko je zavpil "*zdaj!*", poletel skozi lino in naravnost proti umetni svetlobi.

"Pipiii!!!" je zacvilil Bojan in poletel za njim.

Prijatelja je slišal, ko je ta zaprhutal že v daljavi in se je zvok njegovega prhutanja odbijal od velikega gradu. Brez pomišljanja je poletel za Pipijem.

"Kaj bova sedaj, prijatelj?" je Bojan zaskrbljeno vprašal Pipija, ko sta netopirja visela na kozolcu sredi polja daleč stran od njunega novega doma.

"Hm, tu ne moreva ostati, saj ni primerno za dom ...," je Pipi pogledal okoli sebe. Na kozolec je svetila velika okrogla luna, v noč pa so migetale nagajive zvezdice.

"Potem je najbolje, da se vrneva in ostaneva še nekaj časa v gradu ...," je ugotavljal Bojan, Pipi pa mu je tiho prikimal. Pa sta šla – nazaj razsvetljenemu domu naproti.

***

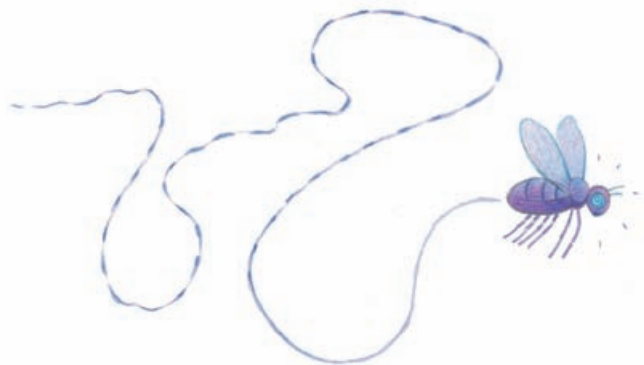

"Bojan, je že čas?" je Pipi vprašal prijatelja naslednji večer. Želodček mu je narekoval, da bi že zdavnaj morala na lov, ampak umetna svetloba, ki je sijala vse okoli in objemala velik del njunega vhoda v podstrešje, ju je oba povsem zmedla.

"Mislim, da še ne ...," ni bil prepričan Pipi. "A sem že tako lačen, da ne zdržim več," je priznal.

"Kaj, greva vseeno sedaj?" je skoraj proseče predlagal Bojan.

"Ja, najbolje!" je odvrnil Pipi. "Na *tri, štiri, zdaj?*" je vprašal, Bojan pa mu je pokimal.

Ko je Pipi zacvilil, sta hitro poletela na prosto z na pol zaprtimi očkami. Še sreča, da se pri letanju usmerjata s pomočjo zvoka!

"Kaj pa se dogaja? Kje so vsi?" sta bila presenečena netopirja, ko sta se znašla na oddaljenem polju prav v bližini kozolca, na katerem sta se prejšnje jutro odločila, da se vrneti domov – kljub strašnim svetilkam.

Še preden sta si lahko odgovorila, sta videla mimo njiju divje leteti mušico, ki je bila videti, kot bi bila v transu. Sploh ju ni zaznala, kaj šele, da bi se jima umaknila, kot je bilo to običajno, ko so mušice zaznale netopirje!

"O, vsaj ena!" je zacvilil Bojan in spet neprevidno planil proti drobni mušici. Skoraj bi jo že ujel, če ga ne bi Pipi z zobki zgrabil za goli uheljček, da je Bojan kar malo zacvilil.

"Hej, kaj delaš?" je bil hud Bojan.

"Raje ji slediva, da ugotoviva, kje so še vse druge mušice, ki jih je sicer tak čas polno!" je predlagal Pipi. Spet je bil prijatelj malce pametnejši in Bojan mu je sledil za mušico ...

Mala mušica je v divjem letu netopirja pripeljala prav k njenemu domu. Kar naenkrat pa je izginila v okrogli svetilki. Bojan in Pipi sta tedaj videla, da so bile v obroč umetne svetlobe ujete tudi druge mušice. Nekatere so se še trudile priti ven iz svetilke, a jih je svetloba preveč zmedla, druge so že onemogle. Polne mušic so bile vse svetilke ob poti.

"Ne! Ne pustite se ujeti!" sta tedaj švignila netopirja navzdol po stezici, ki je bila še pred nekaj dnevi povsem temna, sedaj pa je umetna svetloba dajala vtis, kot da je že popoln dan. Mušice sta želela posvariti pred belo pastjo, a bila sta prepozna. Morda so se ustrašile tudi njiju in so še hitreje našle vhod v svetilke – in tam ostale.

"Kaj pa zdaj?" je še zadnje vprašanje to noč postavil Bojan, Pipi pa je le skomignil s prhutmi in odletel nazaj na podstrešje. Umetna svetloba se je počasi poslovila in začel se je dan. Netopirja pa sta lačna zaspala ...

***

"Netopirčka, netopirčka ...," sta Bojan in Pipi zaslišala znani glas deklice pod njunim podstrešjem.

"Hej, vidva!" je sedaj raziskovalka Lena povzdignila glas, netopirja pa sta plaho pokukala skozi lino.

Leni ni bilo treba reči nič več. Netopirja sta zagledala temno nebo in v zraku je bilo celo nekaj mušic. Planila sta proti njim!

***

Ko sta mlaskala nad visokim travjem sredi polja, do koder tista silna svetloba ni segla, sta zaslišala korake. Bili so človeški!

"Beživa, beživa!" sta se vznemirila netopirja, tedaj pa je travje pod njima razgrnila človeška roka in vanju je zazijal človeški obraz. Bila je Lena.

Pipi in Bojan sta povsem okamnela, ko se je raziskovalka Lena začela hihitati. "Pozdravljena!" je rekla, beli in temni netopir pa sta se le stisnila drug k drugemu.

"Nič se ne bojta, moja mala netopirčka. Prišla sem le pogledat, če sta dobro. Sedaj že nekaj dni nista jedla in me je pošteno skrbelo za vaju," je žlobudrala mlada raziskovalka, netopirčka pa sta se že skoraj objela, tako ju je bilo strah.

"No, saj vaju bom pustila v miru, povem vama le še, da smo s sodelavci danes dosegli, da so delavci nocoj tiste nove svetilke zasenčili, tako da vaju ne bodo več tako motile in bosta spet

vedela, kdaj je čas za lov," se je nasmehnila, njen nasmeh pa je takoj potem izginil za visoko travo. Netopirja sta si oddahnila, šele ko sta prišla nazaj domov, sta ugotovila, kaj je dobrovoljna pojava sploh čebljala.

"Jeee! Jupi!" sta netopirja plesala po zraku, ko sta videla, da svetilke, ki so še vedno oddajale svetlobni snop, svetijo samo na pot in nič več v njuno temno podstrešje. Pa tudi žuželk je bilo veliko več. Pipi in Bojan sta mirno zaspala. Vedela sta, da naslednjo noč ne bosta lačna.

Takole so videti netopirji. Za uporabo njihovih fotografij se zahvaljujemo pisatelju, uredniku in fotografu, predvsem pa varuhu narave Ivanu Esenku in Leji Likozar (fotografija št. 5).

© Ivan Esenko
<http://www.oka.si/index.php/ivan-esenko-184>

1, 4: Veliki podkornjak (*Rhinolophus ferrumequinum*)
2: Veliki podkornjak, samica z mladičem
3: Mali podkornjak v zimski hibernaciji, ko je temperatura njegovega telesa znatno padla pod temperaturo okolice ... O tem govorijo kapljice kondenzirane vlage na njegovem telesu. Dovršena oblika varčevanja energije, bi temu lahko dejali.
5: Nathusijev netopir (*Pipistrellus nathusii*)

Namesto zaključka

Okoljska resnica, ki jo posredno prikazujemo v tej zgodbi, je, da so netopirji eni najbolj ogroženih sesalcev. Netopirji so red sesalcev, ki ima preko 1100 vrst.

Znanstveno ime enega od rodov netopirjev je Pipistrellus, po slovensko mali netopir. Zato je tudi enemu od naših junakov ime Pipi.

Drugi junak – albinski netopir Bojan, ki je povsem bel in ima rdeče očke – pa sicer že nastopa v eko knjigi iste avtorice z naslovom *Drugačna zgodba o brastu*.

Netopirji res prespijo jesen in zimo (po navadi v jamah), spomladi in poleti, ko so aktivni, pa kot nočne živali zamenjajo noč za dan, torej podnevi spijo (tudi v temnih podstrešjih), ponoči pa lovijo.

Večerni čas izleta netopirjev iz zatočišča je odvisen od intenzivnosti svetlobe. Raziskave so pokazale, da zaradi umetne osvetlitve preletnih odprtin netopirji izletijo iz zatočišča pozneje kot običajno. Ta zakasnitev pa lahko vodi do podhranjenosti netopirjev, saj zamudijo višek žuželk ob mraku. Obenem – kot lahko prav tako preberemo na spletni strani Slovenskega društva za proučevanje in varstvo netopirjev – umetne svetilke zmanjšujejo tudi številčnost in raznovrstnost žuželk, ki so poglavita hrana netopirjev.

Tako lahko prispevamo k ohranitvi števila in raznovrstnosti netopirjev prav s pametnim načrtovanjem razsvetljave; ne le kje svetilke res potrebujemo, ampak tudi kakšne svetilke bodo to, saj zasenčene svetilke ne povzročajo tolikšnega svetlobnega onesnaževanja kot nezasenčene.

Alenka Klopčič

Netopirja in raziskovalka

Ilustrirala Marta Bartolj

Knjižna zbirka *Modri svet*

Lektorirala Breda Munda

Oblikovanje in notranja oprema Jamaja, Maja Rostohar

Izdaja Energija doma Energetika.NET, d. o. o.

Ljubljana, maj, 2013

1. natis, 1. izdaja

PETROL

Energija za življenje

Projekt je sofinanciran v okviru Petrolovega programa za izboljšanje energetske učinkovitosti.

Projekt je sofinanciran v okviru Petrolovega Programa velikih zavezancev za zagotavljanje prihrankov energije pri končnih odjemalcih.

Za mecensko podporo pri izdaji knjige se zahvaljujemo podjetju Eltec Petrol.

45

ELTEC

PETROL

Tebe, dragi/-a mladi/-a bralec/-ka, pa pozivamo, da tudi sam/-a soustvarjaš nadaljevanje knjižne zbirke Modri svet, katere del je tudi ta slikanica o netopirjema in raziskovalki. Svoje misli, ideje, predloge, lahko pa tudi kakšno pesem, zgodbico ali celo risbico nam pošlji na elektronski naslov urednistvo@energetika.net ali na poštni naslov Energetika.NET d.o.o. – Energija doma, Tehnološki park 24, 1000 Ljubljana, s pripisom "Modri svet". Tvoje sporočilo bomo upoštevali ob snovanju naslednjih eko knjig v zbirki Modri svet. Skupaj širimo odgovornejši odnos do narave in naravnih virov za ohranjanje Zemlje prihodnjim rodovom!

Ekipa Energije doma

CIP – Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.163.6-93-32
087.5

KLOPČIČ, Alenka
Netopirja in raziskovalka / Alenka Klopčič ; ilustrirala Marta Bartolj. – 1. izd., 1. natis. – Ljubljana : Energija doma, Energetika.Net, 2013. – (Knjižna zbirka Modri svet)

ISBN 978-961-93411-2-4

266120960

Vse pravice so pridržane. Noben del te knjige se brez pisnega dovoljenja avtorice ne sme v nobeni obliki reproducirati ali z uporabo elektronskih sistemov predelovati, kopirati, tiskati, razmnožiti ali razširjati. Brez pisnega dovoljenja avtorice je prepovedano javno objavljati knjige ali njenih delov, distribuiranje in dajanje v najem.

ENERGIJADOMA

